

שם:

כיתה:

תאריך:

מבחן מסכם – רמה גבוהה

חגים ומועדים – כיתה ו' • משך המבחן: 90 דקות • סך הכול 100 נקודות • קראו את הטקסט פעמיים לפני שתענו, ונמקו את תשובותיכם.

טבלת ניקוד		
חלק	ניקוד מרבי	ניקוד שהתקבל
חלק א': הבנת הנקרא	40	
חלק ב': ידע ומושגים	35	
חלק ג': ערכים, חשיבה והבעה בכתב	25	
סה"כ	100	

חלק א': הבנת הנקרא (40 נק')

שני נרות על אדן החלון

בשנה שבה עברה משפחתו של אורי לגור בחוץ לארץ, לרגל עבודתו של אביו, חנוכה הגיע מוקדם מכפי שציפו. בבניין החדש אף אחד לא שמע על החג. בחלונות של השכנים דלקו אורות צבעוניים של חגים אחרים, ואורי התלבט אם להעמיד את החנוכייה בחלון. «אולי עדיף להדליק בתוך הבית», אמר לאמו, «שלא יסתכלו עלינו מוזר».

אמו לא ענתה מיד. היא הוציאה מן המגירה סביבון ישן והראתה לו את האותיות: נ, ג, ה, ש. «אצל סבא בארץ כתוב פ – פה». כאן כתוב ש – שם. אבל בשני המקרים מספרים על אותו נס. השאלה היא לא איפה אנחנו, אלא אם אנחנו מוכנים לספר».

באותו ערב העמיד אורי את החנוכייה בחלון. כעבור כמה ימים דפקה בדלת שכנה מבוגרת, ובידה צלחת עוגיות. היא סיפרה שבילדותה, במדינה אחרת, משפחתה הסתירה את החנוכייה מפחד. «כשראיתי את הנרות שלכם», אמרה בשקט, «הרגשתי שמותר לי סוף סוף להיזכר».

בערב השמיני דלקה בחלון שלה חנוכייה קטנה. אורי הביט בשני החלונות המוארים, זה מול זה, והבין שלפעמים אור אחד אינו מגרש רק את החושך שבחוץ.

1 מדוע התלבט אורי אם להעמיד את החנוכייה בחלון? הסבירו את שני הצדדים של ההתלבטות. (8 נק')

2 מה רצתה האם ללמד את אורי בעזרת הסביבון? הסבירו את המשמעות העמוקה של דבריה. (10 נק')

3 בחרו בתשובה הנכונה. (8 נק')

א. מה הסיבה שהשכנה הסתירה בילדותה את החנוכייה?

○ היא לא אהבה את החג ○ פחד ○ החנוכייה נשברה

ב. מה פירוש «הרגשתי שמותר לי סוף סוף להיזכר»?

○ השכנה שכחה את שמה ○ הנרות של אורי עוררו בה את הזחות שהסתירה ונתנו לה אומץ
○ השכנה רצתה עוגיות

4 הסבירו את המשפט האחרון: «לפעמים אור אחד אינו מגרש רק את החושך שבחוץ». איזה «חושך» נוסף גירש האור? נמקו מן הטקסט. (14 נק')

חלק ב': ידע ומושגים (35 נק')

1 נכון או לא נכון? תקנו את המשפטים הלא נכונים. (10 נק')

א. שמחת תורה התפתחה כחג בעיקר בימי הביניים, בעקבות מנהג בבל לסיים את התורה בשנה.

נכון / לא נכון

ב. שושן פורים נחגג בט"ו באדר בכל הערים בישראל.

נכון / לא נכון

ג. לפי המשנה, יום הכיפורים מכפר על כל העבירות, גם בלי פיוס.

נכון / לא נכון

ד. החרוסת מזכירה את הטיט שבו עבדו בני ישראל במצרים.

נכון / לא נכון

ה. ל"ג בעומר חל בתוך ימי ספירת העומר, בין יום העצמאות ליום ירושלים.

2 השלימו את טבלת המקורות. (10 נק')

מקור או ביטוי	החג	המשמעות
«ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות»		
«מאי חנוכה?»		
«והגדת לבנך»		
«עמך עמי ואלוהייך אלוהיי»		
«עד שירצה את חברו»		

3 מיינו את המאפיינים לפי סוג. (8 נק')

מרוץ הלפידים | קציר החיטים | «על הניסים» | הבאת ביכורים | מרד בר כוכבא | תפילת נעילה

דתי	לאומי	חקלאי

4 בחרו בתשובה הנכונה. (7 נק')

א. מה משותף לפסח ולשבועות?

- שניהם חגים חקלאיים שקשורים גם לסיפור העם
- בשניהם קוראים מגילת אסתר
- שניהם חלים בתשרי

ב. מדוע הרמב"ם העדיף להרבות במתנות לאביונים?

- כי הן זולות יותר
- כי שמחה אמיתית כוללת את מי שאין לו
- כי אסור לאכול בפורים

חלק ג': ערכים, חשיבה והבעה בכתב (25 נק')

1 השוו בין אסתר לבין רות: מה משותף להחלטות של שתיהן, ובמה הן שונות? כתבו נקודה משותפת אחת

ונקודה שונה אחת. (10 נק')

2 «נס לא קרה לנו» לעומת «על הניסים»: האם חשוב יותר בחנוכה להדגיש את הנס או את הגבורה

האנושית? כתבו את עמדתכם ונמקו בשני נימוקים, והתייחסו גם לעמדה האחרת. (15 נק')

בהצלחה!